

Saksframlegg

Mandat utredning kommunereform

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
120/14	Formannskapet	12.11.2014
	Kommunestyret	

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Det igangsettes et utredningsarbeid om konsekvensene ved alternativ fremtidig kommunestruktur i Kristiansandsregionen på grunnlag av mandatet. Mandatet kan justeres underveis i prosessen.
2. Kommunene forplikter seg til ikke å fatte vedtak om kommunesammenslutninger før utredningen er behandlet av alle kommunene.
3. Utredningen finansieres av midler fra fylkesmennene samt egne utredningsmidler i Knutepunkt Sørlandet. Viser det seg at utredningsarbeidet krever mer ressurser betaler kommunene det overskytende basert på likt beløp pr innbygger. Kommunene dekker egen deltakelse og ressursinnsats i utredningsarbeidet.

Bakgrunn for saken:

Styret i Knutepunkt Sørlandet vedtok i sitt møte 12. september 2014 å be rådmannsutvalget utforme et forslag til mandat for gjennomføring av kommunereformprosessen som fremmes for behandling i neste styremøte. Denne saken er en felles saksframstilling som fremmes for alle kommunene i Knutepunkt Sørlandet med henblikk på å vedta mandatet for en utredning av alternative modeller for kommunestruktur i Kristiansandsregionen.

Saken drøfter organisering av utredningsarbeidet og problemstillinger som vil påvirke utredningsarbeidet

En utredning basert på analyser av statistikk kan ikke alene gi et godt beslutningsgrunnlag for kommunesammenslutning. Det er derfor helt nødvendig å involvere innbyggerne, de ansatte, fagforeninger og andre interessegrupper i prosessen. Utredningsprosjektets første oppgave vil være å utarbeide en felles strategi for involvering og kommunikasjon for alle kommunene.

Saksutredning:

Lokalt initierte prosesser

Et alternativ er at den enkelte kommune gjennomfører en prosess for å finne aktuelle sammenslutningspartnere. Etter en sonderingsfase vil to eller flere kommuner gjennomføre en felles utredningsprosess. Beslutning om sammenslutning vil være den enkelte kommunes ansvar.

Fordelen med en slik prosess vil være nærheten til innbyggerne og at den raskere kan gjennomføres med færre involverte kommuner. I mange tilfeller vil det ut fra geografi være opplagt hvilke kommuner som er aktuelle å slå seg sammen med.

Ulempene ved en lokalt initiert prosess er at en slik prosess kan ødelegge for andre sammenslutningsalternativer. Sannsynligvis blir heller ikke prosessene standardiserte slik at beslutningsgrunnlaget vil være ulikt i de ulike sammenslutningsprosessene.

De fleste problemstillingene som skal utredes vil i stor grad være sammenfallende for alle kommunene i tillegg til lokale problemstillinger. Men det vil også være lokale problemstillinger som må belyses. Flere lokale prosesser kan derfor kreve mer ressurser enn en felles prosess.

Det er videre en fare for at slike lokale prosesser ikke i tilstrekkelig grad vil ta innover seg regionale problemstillinger.

Prosess i regi av Knutepunkt Sørlandet

En koordinert utredning hvor alle kommunene deltar vil i større grad sikre en lik behandling av de alternative modellene slik at disse kan settes opp mot hverandre med fordeler og ulemper. En slik utredningsprosess kan være mer effektiv ved at problemstillinger blir utredet en gang istedenfor 7 ganger. En utredningsprosess i regi av Knutepunkt Sørlandet vil kreve stor grad av involvering av kommunene, som sitter på lokalkunnskapen.

Rollefordeling mellom administrasjon og politikk

Det er de folkevalgte i kommunene som eier prosessen og som er oppdragsgivere. Den operative styringen av prosessen er lagt til styret i Knutepunkt Sørlandet.

Politikerne må ivareta sine roller som beslutningstakere og ombudsmenn i forhold til innbyggerne. Dette innebærer at det må være de folkevalgte som i hovedsak står for dialogen med disse gruppene.

Administrasjonen gjennom rådmennene i kommunene har som rolle å gi råd til politikerne. Dette innebærer å fremskaffe data og analysere konsekvensene av mulige alternative modeller for kommunestruktur. Det er imidlertid viktig at politikerne er aktive bestillere av utredninger for å utrede aktuelle problemstillinger.

Forslag til mandat for utredning

Mål:

Hovedmålet for utredningen er å fremskaffe et godt beslutningsgrunnlag for valg av fremtidig kommunestruktur for kommunene i Kristiansandsregionen.

Delmål:

- Politikerne i by-/kommunestyrene skal ha et faglig godt beslutningsgrunnlag

- Innbyggerne, de ansatte og andre interessenter skal ha reell innflytelse og medvirke i prosessen

Avgrensning av utredningen

Utredningen skal primært ta for seg alternative kommunesammenslutninger med basis i kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland, Kristiansand, Vennesla, Songdalen og Søgne. Alternativer med andre kommuner kan også utredes.

Utredningen skal på et faglig grunnlag kartlegge og analysere de fremtidige konsekvenser for innbyggerne, de ansatte og andre interessenter ved alternative kommunesammenslutninger.

Utredningen skal legge vekt på å analysere konsekvensene ved de ulike alternativene ut fra kriteriene i ekspertutvalgets rapport:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
8. Høy politisk deltakelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet
11. Bred oppgaveportefølje
12. Statlig rammestyring

Utredningen skal også legge frem skisser til prosjektplaner for gjennomføring av de mest aktuelle alternative

Prosjektgruppen skal tidlig i utredningsarbeidet legge frem et forslag til en kommunikasjons- og involveringsstrategi. Strategien skal komme med forslag om i hvilken grad innbyggerne skal ha innflytelse på valg av alternative modeller gjennom folkeavstemning, innbyggerundersøkelser, høringsmøter eller diskusjonsforum.

Utredningsarbeidet må ta hensyn til ekspertutvalgets rapport i desember, stortingsmelding om oppgavefordeling og regionale nivå.

Organisering:

Utredningsarbeidet skal ledes av styret i Knutepunkt Sørlandet.

- Styringsgruppe: Styret i Knutepunkt Sørlandet
- Prosjektgruppe: Rådmannsutvalget i Knutepunkt Sørlandet
- Utredningsgruppe: Fagpersoner fra kommunene, Sekretariatet i Knutepunkt Sørlandet, eksterne kompetansemiljø
- Referansegrupper: Fagforeningene, andre organisasjoner, fylkesmennene, KS, andre kommuner
- Arbeidsgrupper kan nedsettes etter behov for å utrede spesielle problemstillinger - f. eks. kommunikasjonskompetanse

De ansattes rettigheter etter hovedavtalens (HA del B) i styringsgruppen ivaretas av representanter for alle 4 hovedsammenslutningene i kommunene (Det betyr at også UNIO og

Akademikerne kan velge/utpeke en representant hver). Forholdet til de ansattes rettigheter i henhold til hovedtalen ivaretas av den enkelte kommune.

Utredningsgruppen bør bestå av administrative representanter/fagpersoner fra alle kommunene. I tillegg kan det være aktuelt å nedsette arbeidsgrupper for å utrede spesielle problemstillinger.

Overordnet fremdriftsplan:

Oktober 2014: Styret vedtar om forslag til mandat for utredning skal behandles i by- og kommunestyrene i Knutepunkt Sørlandet.

November 2014: Forslag til mandat for utredning behandles i by- og kommunestyrene i Knutepunkt Sørlandet.

November 2014: Felles formannskapsmøte

Desember 2014: Evt. vedtak i styret om å igangsette utredningsarbeidet

Desember 2014: Ekspertutvalgets delrapport 2 om kriterier kommunene bør oppfylle for å ivareta mulige nye oppgaver foreligger

Januar 2014 – juni 2015: Utredningsarbeid, informasjon og medvirkning, rapportering til prosjektgruppe og styringsgruppe, orientering til referansegrupper

Mars 2015: Stortingsmelding om nye oppgaver til større og mer robuste kommuner legges frem i Stortinget.

28. mai 2015 Felles formannskapsmøte

Juni 2015: Stortingsmelding om nye oppgaver til robuste kommuner behandles i Stortinget

Juni 2015 – september 2015: Kommunevalgkamp

Juni 2015 – september 2015: Høringsrunde

Oktober 2015. Endelig utredning legges frem for styret

November 2015 - Felles formannskapsmøte

Våren 2016: Behandling i by/kommunestyrene. Evt. vedtak om sammenslutning - endret

Vår 2017: Fremleggelse av proposisjon med forslag til ny helhetlig kommunestruktur. Vedtak som ikke ble behandlet ved kongelig resolusjon vil også bli inkludert

Januar 2019: Sammenslåinger som vedtas av Stortinget våren 2017 kan tre i kraft fra 1. januar dersom det er ønskelig lokalt.

Januar 2020: Øvrige sammenslåinger som vedtas av Stortinget våren 2017 trer i kraft fra 1. januar.

Økonomi:

Utredningen finansieres av midler fra fylkesmennene samt egne utredningsmidler i Knutepunkt Sørlandet. Rammen for arbeidet er kr. 150.000,-

Viser det seg at utredningsarbeidet krever mer ressurser betaler kommunene det overskytende basert på likt beløp pr innbygger.

Hver kommune får 100.000 kr. Får tilskudd fra staten til høringer. Disse kan benyttes til en felles involverings- og kommunikasjonsstrategi

Kommunene dekker egen deltakelse og ressursinnsats i utredningsarbeidet.

Spilleregler/verdigrunnlag for utredningsarbeidet

De involverte i utredningsarbeidet må forplikte seg til spilleregler og verdigrunnlaget for utredningen. Dette innebærer

- Tillit
- Åpenhet
- Involvering og medvirkning
- Ingen konklusjoner er gitt på forhånd
- Ingen alternativer skal vedtas før prosessen er gjennomført

4. Nærmere om problemstillinger som skal utredes

Denne oversikten er ikke uttømmende. Utredningsarbeidet skal være dynamisk om nye behov dukker opp.

Fremtidsbilder 2040

- Scenarier
- Demografi og arbeidskraftbehov mot 2040

Økonomiske konsekvenser

- Effekter på overføringer gjennom det kommunale inntektssystemet
- Muligheter mer kostnadseffektiv administrasjon
- Muligheter for mer kostnadseffektiv tjenesteproduksjon
- Eiendomsskatt
- Kommunale avgifter og andre inntekter
- Gjeldsnivå og fremtidige investeringer
- Behov for infrastruktur og harmonisering
- Finansinntekter
- Omstillingskostnader
- Stordriftsulemper
- Eierandeler i Agder Energi
- Konesjonskraftinntekter
- Tjenestepensjon (KLP eller egne/egen kasser/e)

Tjenesteproduksjon

- Prioritering, kvalitet, kompetanse, kapasitet, sårbarhet, spesialisering, rekruttering, tilgjengelighet, lokalisering innen tjenesteproduksjonen.
- Fremtidige oppgaveendring
- Videregående skole
- Fremtidig behov for interkommunalt samarbeid og selskaper
- Innovasjon

Myndighetsutøvelse og styring

- Prioritering, kvalitet, kompetanse, kapasitet, sårbarhet, spesialisering, rekruttering, tilgjengelighet, lokalisering innen myndighetsutøvelse.
- Fremtidige oppgaveendring

Samfunnsutvikling

- Kristiansand og Kristiansandsregionens fremtidige rolle og posisjon i landsdelen og nasjonalt
- Levekår
- Omdømme
- Næringsutvikling
- Areal og transport
- Utvikling i andre regioner
- Identitet og stedsutvikling
- Forvaltning av naturressurser
- Grensejustering i eksisterende kommuner
- Framtidig befolkningsutvikling; Desentralisert og/eller sentralisert bosetting

Demokrati

- Alternative deltakelsesformer
- Kommunedels-/bydelsorganisering - delegering
- Politisk engasjement i distriktene

Rådmannens merknader:

Ingen øvrige merknader.